

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 9ης Νοεμβρίου 2017*

«Αίτηση αναιρέσεως – Κρατικές ενισχύσεις – Άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Δημόσια ραδιοτηλεοπτική υπηρεσία – Μέτρα τα οποία ελήφθησαν από τις δανικές αρχές υπέρ του δανικού ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού TV2/Danmark – Έννοια των “ενισχύσεων που χορηγούνται από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους” – Απόφαση Altmark»

Στην υπόθεση C-649/15 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2015,

TV2/Danmark A/S, με έδρα το Odense (Δανία), εκπροσωπούμενος από τον Ο. Koktvedgaard, advokat,

αναιρεσείων,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι:

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους T. Maxian Rusche και B. Stromsky, καθώς και από την L. Grønfeldt, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής πρωτοδίκως,

το **Βασίλειο της Δανίας**, εκπροσωπούμενο από τον C. Thorning, επικουρούμενο από τον R. Holdgaard, advokat,

η **Viasat Broadcasting UK Ltd**, με έδρα το West Drayton (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τους S. Kalsmose-Hjelmborg και M. Honoré, advokater,

παρεμβαίνοντες πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), πρόεδρο τμήματος, C. G. Fernlund A. Arabadjiev, S. Rodin και E. Regan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Wathelet

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την αίτηση αναίρεσεως, ο TV2/Danmark A/S ζητεί τη μερική αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 24ης Σεπτεμβρίου 2015, TV2/Danmark κατά Επιτροπής (T-674/11, στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2015:684), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, ακύρωσε την απόφαση 2011/839/ΕΕ της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2011, σχετικά με τα μέτρα (C 2/03) που εφάρμοσε η Δανία υπέρ του TV2/Danmark (ΕΕ 2011, L 340, σ. 1, στο εξής: επίδικη απόφαση), καθόσον η Επιτροπή είχε κρίνει με αυτήν ότι τα έσοδα από τις διαφημίσεις των ετών 1995 και 1996 που καταβλήθηκαν στον TV2/Danmark μέσω του Ταμείου TV2 συνιστούσαν κρατική ενίσχυση, και, αφετέρου, απέρριψε κατά τα λοιπά την προσφυγή του.

Το ιστορικό της διαφοράς

- 2 Ο TV2/Danmark είναι δανική εταιρία ραδιοτηλεοπτικής μεταδόσεως που συστάθηκε το 1986. Ενώ αρχικά είχε τη νομική μορφή αυτοτελούς κρατικής επιχειρήσεως, μετετράπη σε ανώνυμη εταιρία, μετατροπή η οποία άρχισε να παράγει λογιστικά και φορολογικά αποτελέσματα από την 1η Ιανουαρίου 2003. Ο TV2/Danmark είναι ο δεύτερος δημόσιος τηλεοπτικός σταθμός στη Δανία, ενώ ο πρώτος είναι ο Danmarks Radio.
- 3 Η αποστολή του TV2/Danmark συνίσταται στην παραγωγή και στην εκπομπή τηλεοπτικών προγραμμάτων εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας. Η εκπομπή αυτή γίνεται, μεταξύ άλλων, με ραδιοηλεκτρικό εξοπλισμό, δορυφορικά ή καλωδιακά. Οι υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας του TV2/Danmark καθορίζονται από τον Υπουργό Πολιτισμού.
- 4 Εκτός από τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς, στο σύνολο της δανικής αγοράς υπηρεσιών τηλεοράσεως αναπτύσσουν δραστηριότητα και εμπορικοί ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, αφενός για τη Viasat Broadcasting UK Ltd (στο εξής: Viasat) και, αφετέρου, για τον όμιλο που αποτελείται από τις SBS TV A/S και SBS Danish Television Ltd (στο εξής: SBS).
- 5 Η σύσταση του TV2/Danmark χρηματοδοτήθηκε από έντοκο κρατικό δάνειο και η δραστηριότητά του, κατά το πρότυπο του Danmarks Radio, θα χρηματοδοτούνταν από το προϊόν των ραδιοτηλεοπτικών τελών που πληρώνουν όλοι οι Δανοί τηλεθεατές. Ο νομοθέτης αποφάσισε, εντούτοις, ότι, αντιθέτως προς την περίπτωση του Danmarks Radio, ο TV2/Danmark θα είχε επίσης τη δυνατότητα να αντλεί όφελος, μεταξύ άλλων, από το προϊόν της διαφημιστικής δραστηριότητάς.
- 6 Κατόπιν καταγγελίας που υπέβαλε, στις 5 Απριλίου 2000, η SBS Broadcasting SA/Tv Danmark, το σύστημα χρηματοδότησεως του TV2/Danmark εξετάσθηκε εκ μέρους της Επιτροπής με την απόφαση 2006/217/ΕΚ, της 19ης Μαΐου 2004, σχετικά με τα μέτρα που εφάρμοσε η Δανία υπέρ του TV2/Danmark (ΕΕ 2006, L 85, σ. 1, και διορθωτικό ΕΕ 2006, L 368, σ. 112, στο εξής: απόφαση TV2 I). Η απόφαση αυτή κάλυπτε το χρονικό διάστημα από το 1995 έως το 2002 και αφορούσε τα ακόλουθα μέτρα: τα έσοδα από τα ραδιοτηλεοπτικά τέλη, τις μεταβιβάσεις πόρων από τα ταμεία που ήταν επιφορτισμένα με τη χρηματοδότηση του TV2/Danmark (Ταμείο TV2 και Radiofonden), ποσά χορηγηθέντα ad hoc, την απαλλαγή από την καταβολή φόρου εταιριών, την απαλλαγή από την καταβολή τόκων και από την εξόφληση του κεφαλαίου των δανείων που χορηγήθηκαν στον TV2/Danmark κατά τη σύστασή του, τις κρατικές εγγυήσεις για δάνεια κεφαλαίων κίνησης, καθώς και τους ευνοϊκούς όρους καταβολής του τέλους συχνότητας που οφείλει ο TV2/Danmark για τη χρήση της συχνότητας μεταδόσεως σε εθνική εμβέλεια (στο εξής, από κοινού: επίμαχα μέτρα). Τέλος,

η έρευνα της Επιτροπής εστίασε επίσης στη χορηγηθείσα στον TV2/Danmark άδεια μεταδόσεως με τη χρήση τοπικών συχνοτήτων σε διάρθρωση δικτύου και στην υποχρέωση όλων των κατόχων δημοτικών εγκαταστάσεων κεραιών να αναμεταδίδουν τα προγράμματα δημόσιας υπηρεσίας του TV2 μέσω των εγκαταστάσεων τους.

- 7 Μετά την εξέταση των επίμαχων μέτρων, η Επιτροπή έκρινε ότι αυτά συνιστούσαν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθότι το σύστημα χρηματοδότησεως του TV2/Danmark, που αποσκοπούσε στην αντιστάθμιση του κόστους παροχής των δημοσίων υπηρεσιών της εν λόγω επιχειρήσεως, δεν πληρούσε τον δεύτερο και τον τέταρτο από τους τέσσερις όρους που όρισε το Δικαστήριο με την απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, στο εξής, όσον αφορά τους ανωτέρω όρους: όροι Altmark).
- 8 Η Επιτροπή έκρινε, επιπλέον, ότι η ανωτέρω ενίσχυση, που χορηγήθηκε μεταξύ του 1995 και του 2002 από το Βασίλειο της Δανίας στον TV2/Danmark, ήταν συμβατή προς την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, με εξαίρεση ποσό 628,2 εκατομμυρίων δανικών κορωνών (DKK) (περίπου 85 εκατομμύρια ευρώ), το οποίο χαρακτήρισε ως «υπεραντιστάθμιση». Επομένως, διέταξε το Βασίλειο της Δανίας να ανακτήσει το εν λόγω ποσό εντόκως από τον TV2/Danmark.
- 9 Κατά της αποφάσεως TV2 I ασκήθηκαν τέσσερις προσφυγές ακυρώσεως, αφενός, από τον TV2/Danmark (υπόθεση T-309/04) και το Βασίλειο της Δανίας (υπόθεση T-317/04) και, αφετέρου, από τους ανταγωνιστές του TV2/Danmark, Viasat (υπόθεση T-329/04) και SBS (υπόθεση T-336/04).
- 10 Με την απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 2008, TV2/Danmark κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-309/04, T-317/04, T-329/04 και T-336/04, EU:T:2008:457), το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την προμνησθείσα απόφαση. Με την απόφασή του, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ορθώς η Επιτροπή είχε εκτιμήσει ότι η συνιστάμενη στην παροχή δημόσιας υπηρεσίας αποστολή που είχε ανατεθεί στον TV2/Danmark ανταποκρινόταν στον ορισμό των ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος. Ωστόσο, διαπίστωσε επίσης την ύπαρξη διαφόρων πλημμελειών στην απόφαση TV2 I.
- 11 Συγκεκριμένα, πρώτον, εξετάζοντας το ζήτημα αν τα μέτρα που αφορά η απόφαση TV2 I δέσμευαν κρατικούς πόρους, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η Επιτροπή, κατά τον χαρακτηρισμό των οικείων πόρων ως κρατικών ή μη, δεν είχε αιτιολογήσει την εκτίμησή της ως προς το ότι εν τοις πράγμασι έλαβε υπόψη διαφημιστικά έσοδα των ετών 1995 και 1996. Δεύτερον, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η εξέταση από την Επιτροπή του κατά πόσον πληρούνταν ο δεύτερος και ο τέταρτος όρος Altmark δεν στηριζόταν σε προσεκτική εξέταση των συγκεκριμένων νομικών και οικονομικών συνθηκών υπό το πρίσμα των οποίων είχε καθοριστεί το ποσό των ραδιοτηλεοπτικών τελών που αναλογούσε στον TV2/Danmark. Κατά συνέπεια, η απόφαση TV2 I έπασχε από έλλειψη αιτιολογίας ως προς αυτό το σημείο. Τρίτον, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι οι εκτιμήσεις της Επιτροπής ως προς το συμβατό της ενισχύσεως υπό το πρίσμα του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, και ειδικότερα ως προς την ύπαρξη υπεραντισταθμίσεως, ήταν επίσης αναιτιολόγητες. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, η εν λόγω έλλειψη αιτιολογίας οφειλόταν στην παράλειψη προσεκτικής εξετάσεως των συγκεκριμένων νομικών και οικονομικών συνθηκών βάσει των οποίων ορίστηκε το ποσό των ραδιοτηλεοπτικών τελών που αναλογούσε στον TV2/Danmark κατά το υπό εξέταση διάστημα.
- 12 Κατόπιν της ακυρώσεως της αποφάσεως TV2 I, η Επιτροπή επανεξέτασε τα επίμαχα μέτρα. Στο πλαίσιο αυτό, διαβουλευτήκε με το Βασίλειο της Δανίας και με τον TV2/Danmark και έλαβε τις παρατηρήσεις τρίτων.
- 13 Κατά το πέρας της εξετάσεως αυτής, η Επιτροπή εξέδωσε την επίδικη απόφαση.
- 14 Η εν λόγω απόφαση αφορά τα μέτρα που ελήφθησαν υπέρ του TV2/Danmark μεταξύ 1995 και 2002. Εντούτοις, κατά την εξέταση, η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη τα μέτρα ανακεφαλαιοποιήσεως που ελήφθησαν το 2004 κατόπιν της αποφάσεως TV2 I.

- 15 Στην επίδικη απόφαση, η Επιτροπή ενέμεινε στην άποψή της ως προς τον χαρακτηρισμό των επίμαχων μέτρων ως «κρατικής ενίσχυσεως», κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Κατ' αρχάς, εκτίμησε ότι τα έσοδα από τις διαφημίσεις για τα έτη 1995 και 1996 συνιστούσαν κρατικούς πόρους και, στη συνέχεια, επαληθεύοντας την ύπαρξη επιλεκτικού πλεονεκτήματος, έκρινε ότι τα επίμαχα μέτρα δεν πληρούσαν τον δεύτερο και τον τέταρτο όρο Altmark. Αντιθέτως, ενώ με την απόφαση TV2 I η Επιτροπή είχε κρίνει ότι το ποσό των 628,2 εκατομμυρίων DKK (περίπου 85 εκατομμυρίων ευρώ) συνιστούσε υπεραντιστάθμιση ασυμβίβαστη προς το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, με την επίδικη απόφαση έκρινε ότι το ποσό αυτό ήταν κατάλληλο αποθεματικό για τον TV2/Danmark. Στο διατακτικό της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή ανέφερε τα ακόλουθα:

«Άρθρο 1

Τα μέτρα που εφάρμοσε η Δανία υπέρ του TV2/Danmark μεταξύ του 1995 και του 2002 υπό μορφή εσόδων από ραδιοτηλεοπτικά τέλη και τα άλλα μέτρα που εξετάζονται στην παρούσα απόφαση είναι συμβατά με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 106, παράγραφος 2, [ΣΛΕΕ]».

Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 16 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 30 Δεκεμβρίου 2011, ο TV2/Danmark άσκησε προσφυγή με αίτημα τη μερική ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.
- 17 Ο TV2/Danmark ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, στο μέτρο που η Επιτροπή είχε κρίνει με αυτήν ότι τα επίμαχα μέτρα συνιστούσαν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 18 Επικουρικώς, ο TV2/Danmark ζήτησε από το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, καθόσον η Επιτροπή είχε εκτιμήσει με αυτήν ότι:
- όλα τα επίμαχα μέτρα συνιστούσαν νέα ενίσχυση·
 - τα έσοδα από τα ραδιοτηλεοπτικά τέλη τα οποία, κατά τα έτη 1997 έως 2002, μεταβιβάστηκαν στον TV2/Danmark και έπειτα καταβλήθηκαν στους περιφερειακούς σταθμούς του TV2/Danmark, συνιστούσαν κρατική ενίσχυση υπέρ του TV2/Danmark·
 - τα έσοδα από τις διαφημίσεις τα οποία, το 1995 και το 1996 καθώς και κατά την εκκαθάριση του Ταμείου TV2 το 1997, μεταβιβάστηκαν από το Ταμείο TV2 στον TV2/Danmark, συνιστούσαν κρατική ενίσχυση υπέρ του TV2/Danmark.
- 19 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την επίδικη απόφαση, καθόσον η Επιτροπή είχε κρίνει με αυτήν ότι τα έσοδα από τις διαφημίσεις των ετών 1995 και 1996 που καταβλήθηκαν στον TV2/Danmark μέσω του Ταμείου TV2 συνιστούσαν κρατική ενίσχυση, και απέρριψε κατά τα λοιπά την προσφυγή.

Τα αιτήματα των διαδίκων

- 20 Με την αίτηση αναιρέσεως, ο TV2/Danmark ζητεί από το Δικαστήριο:
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στο μέτρο που με αυτήν απορρίπτεται το κύριο αίτημα της προσφυγής του ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί επί της προσφυγής αυτής και να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, καθόσον αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα

εξετασθέντα μέτρα συνιστούσαν κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, ή, επικουρικός, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου·

- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στο μέτρο που με αυτήν απορρίπτεται το δεύτερο σκέλος του επικουρικός υποβληθέντος αιτήματος της προσφυγής του ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί επί της τελευταίας και να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, καθόσον αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα έσοδα από τα ραδιοτηλεοπτικά τέλη τα οποία, από το 1997 έως το 2002, μεταβιβάστηκαν στον TV2/Danmark και εν συνέχεια καταβλήθηκαν στους περιφερειακούς σταθμούς συνιστούσαν κρατική ενίσχυση υπέρ του TV2/Danmark, ή, επικουρικός, να αναπέμψει την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, και
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στο μέτρο που τον υποχρεώνει να φέρει τα δικαστικά του έξοδα, καθώς και τα τρία τέταρτα των δικαστικών εξόδων της Επιτροπής, και να καταδικάσει την Επιτροπή στα έξοδα του TV2/Danmark στο πλαίσιο των δικών ενώπιον τόσο του Γενικού Δικαστηρίου όσο και του Δικαστηρίου, ή, εάν η υπόθεση αναπεμφθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί αυτό επί των δικαστικών εξόδων.

21 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και
- να καταδικάσει τον TV2/Danmark στα δικαστικά έξοδα.

22 Το Βασίλειο της Δανίας ζητεί από το Δικαστήριο να κάνει δεκτή την αίτηση αναιρέσεως στο σύνολό της.

23 Η Viasat ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει όλους τους λόγους της αιτήσεως αναιρέσεως·
- επικουρικός, εάν το Δικαστήριο αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση εν όλω ή εν μέρει, να αποφανθεί επί της ουσίας και να επικυρώσει την επίδικη απόφαση ως προς τα σημεία κατά των οποίων βάλλει ο TV2/Danmark, και
- να καταδικάσει τον TV2/Danmark στα δικαστικά έξοδα της Viasat στο πλαίσιο των δικών ενώπιον τόσο του Γενικού Δικαστηρίου όσο και του Δικαστηρίου.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

24 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, ο TV2/Danmark προβάλλει δύο λόγους.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

25 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο TV2/Danmark υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθότι απέρριψε το κύριο αίτημα της προσφυγής του βασιζόμενο σε εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του τετάρτου όρου Altmark.

- 26 Ο TV2/Danmark φρονεί, μεταξύ άλλων, ότι, λαμβανομένων υπόψη της ιδιαίτερης φύσεως της αποστολής παροχής δημόσιας υπηρεσίας που αυτός οφείλει να φέρει εις πέρας και της αναδρομικής εφαρμογής των όρων Altmark, το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να μην είχε προβεί σε αυστηρά γραμματική ερμηνεία και κατά γράμμα εφαρμογή του τετάρτου όρου Altmark, αλλά να είχε περιοριστεί στο να εξετάσει κατά πόσον, εν προκειμένω, είχε επιτευχθεί ο σκοπός του εν λόγω όρου.
- 27 Πράγματι, κατά τον TV2/Danmark, μια τέτοια εφαρμογή δεν είναι δυνατή, δεδομένου ότι ο τομέας στον οποίον αυτός δραστηριοποιείται δεν έχει ανταγωνιστική και εμπορική διάσταση και δεν υφίσταται, ως εκ τούτου, «επιχείρηση αναφοράς» με την οποία να μπορεί να πραγματοποιηθεί η σύγκριση που απαιτεί ο εν λόγω όρος.
- 28 Επομένως, ο TV2/Danmark εκτιμά ότι το Γενικό Δικαστήριο έπρεπε να έχει εφαρμόσει τον τέταρτο όρο Altmark με γνώμονα τον σκοπό του όρου αυτού, και να έχει διαπιστώσει, λαμβάνοντας υπόψη τον έλεγχο των λογαριασμών της TV2/Danmark που διενεργήθηκε από το Rigsrevisionen (Ελεγκτικό Συνέδριο, Δανία), ότι ο σκοπός αυτός είχε επιτευχθεί. Κατά συνέπεια, όφειλε να έχει κρίνει ότι ο εν λόγω όρος επληρούτο.
- 29 Ο TV2/Danmark προσθέτει ότι η εκτίμηση αυτή ενισχύεται από την περίπτωση ότι, εν προκειμένω, οι όροι Altmark εφαρμόστηκαν αναδρομικά, καθώς και από το ότι, συνεπεία τούτου, παραβιάστηκε η αρχή της ασφάλειας δικαίου.
- 30 Το Βασίλειο της Δανίας συμφωνεί με τα επιχειρήματα του TV2/Danmark.
- 31 Η Επιτροπή και η Viasat αμφισβητούν το παραδεκτό του πρώτου λόγου αναιρέσεως του TV2/Danmark και υποστηρίζουν ότι, εν πάση περιπτώσει, ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος.
- 32 Στο υπόμνημα απαντήσεώς του, ο TV2/Danmark αμφισβητεί την επιχειρηματολογία της Επιτροπής και της Viasat με την οποία αυτές αμφισβητούν το παραδεκτό της αιτήσεώς του αναιρέσεως, και υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι οι λόγοι και τα επιχειρήματα που περιέχονται στην αίτησή του αναιρέσεως εγείρουν νομικά ζητήματα.
- 33 Στο υπόμνημά του ανταπαντήσεως, το Βασίλειο της Δανίας υποστηρίζει ότι η αίτηση αναιρέσεως του TV2/Danmark είναι παραδεκτή. Ειδικότερα, κατά την άποψή του, το ζήτημα του τρόπου με τον οποίο πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται ο τέταρτος όρος Altmark είναι νομικό ζήτημα, οι δε εκτιμήσεις του Γενικού Δικαστηρίου επί του ζητήματος αυτού αποτελούν νομικές εκτιμήσεις υποκειμένες στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 34 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, από το άρθρο 256 ΣΛΕΕ, από το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από το άρθρο 168, παράγραφος 1, στοιχείο δ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να προσδιορίζει επακριβώς τα επικρινόμενα σημεία της αποφάσεως ή της διατάξεως της οποίας ζητείται η αναίρεση, καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που στηρίζουν κατά τρόπο συγκεκριμένο το αναιρετικό αίτημα, επί ποινή απαραδέκτου της αιτήσεως αναιρέσεως ή του οικείου λόγου αναιρέσεως (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2016, Ledra Advertising κ.λπ. κατά Επιτροπής και ΕΚΤ, C-8/15 P έως C-10/15 P, EU:C:2016:701, σκέψη 35 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 35 Δεν πληροί τις επιταγές περί αιτιολογήσεως που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές η αίτηση αναιρέσεως η οποία, χωρίς να περιλαμβάνει επιχειρήματα αποσκοπούντα ειδικώς στον προσδιορισμό του νομικού σφάλματος που ενέχει ενδεχομένως η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ή διάταξη, περιορίζεται στην επανάληψη ή στην παράθεση των λόγων και των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν

ήδη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που στηρίζονται σε πραγματικούς ισχυρισμούς που ρητώς απορρίφθηκαν από το τελευταίο. Πράγματι, τέτοια αίτηση αναιρέσεως αποτελεί στην πραγματικότητα απλώς και μόνον αίτηση επανεξετάσεως της ασκηθείσας ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προσφυγής, η οποία δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2016, Ledra Advertising κ.λπ. κατά Επιτροπής και ΕΚΤ, C-8/15 P έως C-10/15 P, EU:C:2016:701, σκέψη 37 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 36 Υπενθυμίζεται, εξάλλου, ότι από το άρθρο 256, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και από το άρθρο 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκύπτει ότι η αναίρεση περιορίζεται στα νομικά ζητήματα. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να προβαίνει στη διαπίστωση και εκτίμηση των σχετικών πραγματικών περιστατικών, καθώς και των αποδεικτικών στοιχείων που του υποβάλλονται. Επομένως, η εκτίμηση των εν λόγω πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων δεν αποτελεί, υπό την επιφύλαξη της περιπτώσεως της παραμορφώσεως του περιεχομένου τους, νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως τοιαύτης φύσεως, στον αναίρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2017, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-279/16 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2017:461, σκέψη 36).
- 37 Πλην όμως, με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο TV2/Danmark περιορίζεται βασικά στην επανάληψη ή στην παράθεση των επιχειρημάτων που ήδη προέβαλε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, προκειμένου να επιτύχει την εκ μέρους του Δικαστηρίου επανεξέταση της προσφυγής ακυρώσεώς του.
- 38 Επιπροσθέτως, ο λόγος αυτός ακυρώσεως δεν προβάλλει επακριβώς νομικά επιχειρήματα αποσκοπούντα ειδικώς στον προσδιορισμό του νομικού εκείνου σφάλματος που ενέχει συναφώς η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, αλλά βασίζεται σε μια αμφισβήτηση της εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών, αναφορικά, μεταξύ άλλων, με την ανταγωνιστική και εμπορική διάσταση του ραδιοτηλεοπτικού τομέα, με την ύπαρξη μιας μέσης επιχειρήσεως, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλο εξοπλισμό, με την οποία θα μπορούσε να συγκριθεί το κόστος του TV2/Danmark, καθώς και με τη φύση του λογιστικού ελέγχου του TV2/Danmark που διενήργησε το Ελεγκτικό Συνέδριο. Πλην όμως, στο πλαίσιο αυτό, ο TV2/Danmark δεν προβάλλει καμία πρόδηλη παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών ή των αποδεικτικών στοιχείων.
- 39 Επιπλέον, ο TV2/Danmark δεν αποδεικνύει ότι τυχόν διαφορετική εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών ή τυχόν τελολογική ερμηνεία του τετάρτου όρου Altmark θα είχαν οδηγήσει σε διαφορετική εκτίμηση από εκείνη στην οποία κατέληξε το Γενικό Δικαστήριο.
- 40 Κατά τα λοιπά, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι αλυσιτελής, στο μέτρο που το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης, στις σκέψεις 132 έως 148 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι, εν πάση περιπτώσει, ακόμα και αν, στην προκειμένη περίπτωση, ο τέταρτος όρος Altmark είχε εφαρμοστεί κατά την ουσιαστική του έννοια ή με λιγότερο αυστηρό τρόπο, τα επιχειρήματα του TV2/Danmark εξακολουθούσαν να μην επαρκούν προκειμένου να αποδείξουν ότι Επιτροπή είχε υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή του τετάρτου αυτού όρου.
- 41 Το ίδιο ισχύει και ως προς την επιχειρηματολογία που αντλείται από την αναδρομική εφαρμογή των όρων Altmark, δεδομένου ότι, βάσει των όρων αυτών, καθίσταται δυνατόν να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ μέτρα τα οποία, αν δεν υφίστατο η απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), θα ενέπιπταν ευθύς εξαρχής στην έννοια της «ενισχύσεως» κατά τη διάταξη αυτή. Ως εκ τούτου, η μη εφαρμογή των εν λόγω όρων δεν είναι δυνατόν να στηρίξει τις αξιώσεις του TV2/Danmark.
- 42 Κατά συνέπεια, ο λόγος αυτός αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και ως εν μέρει αβάσιμος.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 43 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο TV2/Danmark υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο απεφάνθη *ultra petita*, υπερέβη τα όρια του ελέγχου νομιμότητας και παραβίασε την αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως, καθόσον εξέτασε επί της ουσίας και απέρριψε το δεύτερο σκέλος του επικουρικής υποβληθέντος αιτήματος, παρότι ο TV2/Danmark και η Επιτροπή δεν διαφωνούσαν ως προς τον χαρακτηρισμό των πόρων που αντλούνταν από την είσπραξη του τέλους ραδιοτηλεόρασης και καταβάλλονταν από τον TV2/Danmark στους περιφερειακούς σταθμούς του.
- 44 Επιπλέον, ο TV2/Danmark διατείνεται ότι η επί της ουσίας εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου στηρίζεται σε προδήλως εσφαλμένη ερμηνεία του δανικού δικαίου.
- 45 Ειδικότερα, ο TV2/Danmark υποστηρίζει ότι η εθνική κανονιστική ρύθμιση δεν τον υποχρεώνει να καταβάλλει αμοιβή στους περιφερειακούς σταθμούς του για την παροχή των περιφερειακής εμβέλειας προγραμμάτων που εκπέμπει. Από την κανονιστική αυτή ρύθμιση δεν προκύπτει εξάλλου ότι η καταβολή στους σταθμούς αυτούς των πόρων που αντλούνταν από την είσπραξη του τέλους ραδιοτηλεόρασης συνιστούσε υποχρέωση αμοιβής την οποία ανελάμβανε ο ίδιος ο TV2 έναντι των εν λόγω σταθμών ως αντάλλαγμα για την παροχή των προγραμμάτων αυτών.
- 46 Το Βασίλειο της Δανίας συμφωνεί με τα επιχειρήματα του TV2/Danmark.
- 47 Η Επιτροπή και η Viasat αμφισβητούν το παραδεκτό του δευτέρου λόγου και υποστηρίζουν ότι, εν πάση περιπτώσει, αυτός είναι αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 48 Δεδομένου ότι με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως αμφισβητείται, κατ' ουσίαν, η εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου ερμηνεία του δανικού δικαίου, πρέπει κατ' αρχάς να επισημανθεί ότι τούτο συνιστά πραγματικό ζήτημα μη υποκείμενο, κατ' αρχήν, στον έλεγχο του Δικαστηρίου.
- 49 Συγκεκριμένα, όσον αφορά τον αναιρετικό έλεγχο των σχετικών με το εθνικό δίκαιο εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ελέγξει αποκλειστικώς και μόνον αν υπήρξε παραμόρφωση του δικαίου αυτού (βλ. αποφάσεις της 3ης Απριλίου 2014, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-559/12 P, EU:C:2014:217, σκέψη 79, και της 10ης Νοεμβρίου 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital κατά Επιτροπής, C-449/14 P, EU:C:2016:848, σκέψη 44).
- 50 Στο πλαίσιο αυτό, υπενθυμίζεται ότι η παραμόρφωση θα πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο πρόδηλο από τα στοιχεία της δικογραφίας, χωρίς να χρειάζεται νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδείξεων (βλ. αποφάσεις της 3ης Απριλίου 2014, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-559/12 P, EU:C:2014:217, σκέψη 80, και της 10ης Νοεμβρίου 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital κατά Επιτροπής, C-449/14 P, EU:C:2016:848, σκέψη 45).
- 51 Πλην όμως, εν προκειμένω, δεν αποδείχθηκε τέτοια παραμόρφωση, δεδομένου ότι ο TV2/Danmark δεν αναφέρει επακριβώς ποια πραγματικά περιστατικά ή ποιες αποδείξεις παραμορφώθηκαν ενδεχομένως από το Γενικό Δικαστήριο ούτε αποδεικνύει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε σφάλματα τα οποία θα μπορούσαν να συνεπάγονται παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών ή των αποδείξεων.
- 52 Ειδικότερα, ο TV2/Danmark δεν απέδειξε ότι το Γενικό Δικαστήριο προέβη σε εκτιμήσεις που αντιβαίνουν προδήλως στο περιεχόμενο των διατάξεων της εν λόγω νομοθεσίας ή ότι προσέδωσε στις διατάξεις αυτές ένα περιεχόμενο που προδήλως δεν έχουν.

- 53 Διαπιστώνεται ότι, με την πρόφαση ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την άσκηση του δικαστικού του ελέγχου επί της επίδικης απόφασης και ότι παραμόρφωσε τις διατάξεις αυτές, ο TV2/Danmark βάλλει, στην πραγματικότητα, απλώς και μόνον κατά της εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου εκτιμήσεως των αποδεικτικών στοιχείων που αποτελούν οι εν λόγω διατάξεις, οι οποίες εξετάστηκαν ήδη διεξοδικά στις σκέψεις 169 έως 173 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, τούτο δε προκειμένου να προβεί σε νέα λεπτομερέστερη εξέταση του δανικού δικαίου, καθώς και προκειμένου να επιτύχει νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδείξεων στο στάδιο της ανααιρετικής διαδικασίας.
- 54 Το γεγονός ότι, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ο TV2/Danmark και η Επιτροπή δεν διαφωνούσαν ως προς την ερμηνεία της επίδικης απόφασης, όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των πόρων που αντλούνταν από τα τέλη ραδιοτηλεοράσεως και καταβάλλονταν από τον TV2/Danmark στους περιφερειακούς σταθμούς του, δεν καθιστά πλημμελή την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου άσκηση του εν λόγω ελέγχου.
- 55 Πράγματι, από τη νομολογία προκύπτει ότι ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να ερμηνεύει τις αποφάσεις της Επιτροπής βάσει της αιτιολογίας που αυτή παραθέτει, ενδεχομένως δε ανεξαρτήτως των επιχειρημάτων που ανέπτυξε το θεσμικό αυτό όργανο κατά τη διαδικασία (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 19ης Ιουλίου 2012, Alliance One International και Standard Commercial Tobacco κατά Επιτροπής, C-628/10 P και C-14/11 P, EU:C:2012:479, σκέψεις 72 έως 79, της 19ης Μαρτίου 2013, Bouygues και Bouygues Télécom κατά Επιτροπής κ.λπ. και Επιτροπή κατά Γαλλίας κ.λπ., C-399/10 P και C-401/10 P, EU:C:2013:175, σκέψεις 126 έως 129, καθώς και της 30ής Νοεμβρίου 2016, Επιτροπή κατά Γαλλίας και Orange, C-486/15 P, EU:C:2016:912, σκέψεις 130 έως 132).
- 56 Εξάλλου, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 154, 157 και 173 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, ο TV2/Danmark διατύπωσε τις παρατηρήσεις του συναφώς και δεν παραιτήθηκε από την προσφυγή του ως προς αυτό το σημείο.
- 57 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και ως εν μέρει αβάσιμος.
- 58 Υπό τις συνθήκες αυτές, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί του αιτήματος της Επιτροπής περί αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού της απόφασης

- 59 Με το αίτημά της, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι ο δεύτερος όρος Altmark πληρούτο εν προκειμένω και καλεί το Δικαστήριο να προβεί σε αντικατάσταση της σχετικής αιτιολογίας. Το αίτημα αυτό θα παρουσίαζε ενδιαφέρον εάν είχε γίνει δεκτός ο πρώτος λόγος αναιρέσεως του TV2/Danmark, σχετικά με την εφαρμογή του τετάρτου όρου Altmark.
- 60 Ο TV2/Danmark αμφισβητεί το παραδεκτό του ανωτέρω αιτήματος.
- 61 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το παραδεκτό αιτήματος αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού προϋποθέτει την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος, υπό την έννοια ότι το εν λόγω αίτημα θα μπορεί, με το αποτέλεσμά του, να ωφελήσει τον διάδικο που το υπέβαλε. Τούτο μπορεί να συμβαίνει οσάκις το αίτημα περί αντικαταστάσεως σημείων του σκεπτικού συνιστά άμυνα κατά λόγου που προέβαλε ο αναιρεσείων (βλ. αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 2013, C-439/11 P, Ziegler κατά Επιτροπής, EU:C:2013:513, σκέψη 42, και της 22ας Ιουνίου 2016, DK Recycling und Roheisen κατά Επιτροπής, C-540/14 P, EU:C:2016:469, σκέψη 42).

- 62 Πλην όμως, δεδομένου ότι οι όροι Altmark ισχύουν σωρευτικώς και δεδομένου ότι απορρίφθηκε ο πρώτος λόγος αναιρέσεως του TV2/Danmark, η Επιτροπή δεν έχει το έννομο συμφέρον που απαιτείται για την υποβολή του αιτήματός της.
- 63 Εξάλλου, το ανωτέρω αίτημα δεν είναι δυνατόν να διευρύνει το αντικείμενο της αιτήσεως αναιρέσεως, δεδομένου ότι το αίτημα αυτό υποβλήθηκε από την Επιτροπή στο υπόμνημά της επί της αιτήσεως αναιρέσεως και με το αίτημα αυτό δεν ζητείται ούτε η αποδοχή ούτε η απόρριψη, εν όλω ή εν μέρει, της τελευταίας (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2016, DTS Distribuidora de Televisión Digital κατά Επιτροπής, C-449/14 P, EU:C:2016:848, σκέψεις 100 και 101).
- 64 Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι το αίτημα της Επιτροπής δεν είναι παραδεκτό.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 65 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων.
- 66 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 67 Δεδομένου ότι η Επιτροπή και η Viasat ζήτησαν να καταδικαστεί ο TV2/Danmark στα δικαστικά έξοδα, ο δε τελευταίος ηττήθηκε, πρέπει να φέρει, εκτός από τα δικά του έξοδα, το σύνολο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν η Επιτροπή και η Viasat, τόσο κατά την πρωτοβάθμια όσο και κατά την παρούσα αναιρετική διαδικασία.
- 68 Το άρθρο 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, που εφαρμόζεται επίσης στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους.
- 69 Το Βασίλειο της Δανίας, το οποίο παρενέβη πρωτοδίκως, φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**
- 2) Ο TV2/Danmark A/S φέρει, εκτός από τα δικά του έξοδα, το σύνολο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν η Επιτροπή και η Viasat Broadcasting UK Ltd, τόσο κατά την πρωτοβάθμια όσο και κατά την παρούσα αναιρετική διαδικασία.**
- 3) Το Βασίλειο της Δανίας φέρει τα δικαστικά έξοδά του.**

(υπογραφές)